

Verklaring inzake de beleggingsbeginselen

Pensioenfonds PNO Media

31 december 2010

Het beleggingsbeleid van een pensioenfonds is voor zowel de zekerheid als de betaalbaarheid van het pensioen van cruciaal belang. Tegen die achtergrond heeft Pensioenfonds PNO Media deze 'Verklaring inzake de beleggingsbeginselen Pensioenfonds PNO Media' opgesteld. Dit document beschrijft de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van Pensioenfonds PNO Media ten behoeve van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in het pensioenfonds.

1 Beleggingsbeleid van het pensioenfonds

1.1 Algemeen

Het bestuur van Pensioenfonds PNO Media heeft een integraal beleid vastgesteld. Het pensioenbeleid, het toeslagverleningsbeleid, het financieringsbeleid en het beleggingsbeleid vormen hierbij één samenhangend geheel. In het kader van de sturing wordt het beleggingsbeleid, in samenhang met de overige financiële sturingselementen, geanalyseerd tegen de achtergrond van verschillende economische scenario's. Belangrijke analyse-instrumenten hierbij zijn risicobudgetteringsstudies en continuïteitsanalyses, waarbij de ontwikkelingen in de beleggingen en de verplichtingen in hun onderlinge samenhang worden beschouwd. Dit hoofdstuk beschrijft het beleggingsbeleid van Pensioenfonds PNO Media en het daarbij behorende risicobeleid.

Het integraal beleid is voorafgaand aan de indiening van het korte- en langetermijnherstelplan in maart 2009 aangepast.

Doelstelling beleggingsbeleid

De doelstelling van het nieuwe integraal beleid, waar het beleggingsbeleid een onderdeel van is, staat ten dienste van het herstelplan. De doelstelling van het pensioenfonds is om in 2023, het einde van de lange termijn herstelperiode, een zodanige financiële positie te bereiken dat de kans op onderdekking (nominale dekkingsgraad < 100%) kleiner is dan 2,5 %. Daarbij wil het fonds in deze periode ten aanzien van de pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken in belangrijke mate toeslag kunnen verlenen.

Dit betekent dat het fonds het verwacht rendement wil maximaliseren binnen de volgende randvoorwaarden.

1. De targetrisicopositie van het fonds bedraagt 20,2% en is gebaseerd op de solvabiliteitsgrondslagen van het FTK. De bandbreedte rond deze target bedraagt plus/min 0,9%-punt.

2. In bijzondere situaties kan het bestuur de risicopositie van het fonds tijdelijk verlagen tot onder de bandbreedte. Dit is het geval wanneer de marktrisico's sterk verhoogd zijn. Er is een spoedprocedure geïmplementeerd om snel tot besluitvorming te kunnen komen. Daarnaast wordt per geval bepaald hoe en wanneer de verlaging van de risicopositie geëvalueerd wordt.
3. De allocatie van de assets en subassets moet binnen de gestelde bandbreedtes rond de strategische asset allocatie blijven. Het portefeuillebeleid is hierop ingericht.

1 – Strategisch risicobudgetteringsbeleid

Het lange termijn risicobudget bedraagt in termen van VEV 20,2%. Dit was het vigerende risiconiveau van het fonds op het moment dat het in herstel ging (i.e. 29-2-2008). Het risicobudget is gealloceerd naar de verschillende risicocategorieën, waaronder mede begrepen ook allocaties uit oogpunt van risicobeheer. De strategische asset allocatie is er op gericht om tegen een aanvaardbare premie (laag en stabiel) een zodanig rendement op het belegde vermogen te realiseren dat een bestendig toeslagenbeleid kan worden gevoerd.

2 - Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is er enerzijds op gericht om de overall risicopositie binnen de gestelde bandbreedte te houden en anderzijds om aan de rendementsdoelstelling te voldoen. Hierbij spelen de volgende aspecten een rol.

- Het bijsturen van de risicopositie gebeurt in eerste instantie via aanpassing van de mate van nominale renteafdekking. Binnen het overall risicobudget heeft het fondsbestuur de discretionaire ruimte om actief aandelenrisico in te ruilen voor actief renterisico. Door het aandelenrisico (tijdelijk) te verlagen wordt solvabiliteit vrijgespeeld dat ingezet kan worden om de renteafdekking te verlagen en vice versa. Gegeven het feit dat de impact hiervan op het lange termijn verwachte rendement van de portefeuille significant is, wordt hier binnen het fonds zeer prudent mee omgegaan.
- Bovengenoemde portefeuilleafwegingen vinden plaats op basis van het vigerende *dynamische renteadviesbeleid*. Hierbij wordt afhankelijk van de rente en de dekkingsgraad een default rentehedgepercentage bepaald. De BAC bepaalt op basis van haar tactische visie of en in welke mate haar advies aan het bestuur hiervan afwijkt. Het bestuur stelt vervolgens het uiteindelijke percentage vast. Bij de rentehedgeverandering verandert niet het verwachte rendement maar wel de risicopositie en dus de VEV van het fonds.
- Het *portefeuillebeleid* is er op gericht om enerzijds de assetallocaties binnen de gestelde bandbreedtes te houden en om anderzijds de portefeuillerisico's te beheersen. Integraal onderdeel hiervan is het beheren van liquiditeits- en tegenpartijrisico's.

3 - Pensioenrisico

Het pensioenrisico betreft het risico dat het fonds niet aan de nominale verplichtingen kan voldoen. In normale omstandigheden betekent dit dat de kans op onderdekking niet groter mag zijn dan 2,5% op jaarbasis. Zo wordt ingeval van een kortetermijnherstelplan gemonitord (1) wat de kans op onderdekking is, (2) de kans om onder het minimaal haalbare pad, (3) onder het herstelpad en (4) onder de minimale dekkingsgraad uit te komen. De minimale dekkingsgraad bedraagt 75%. Dit wordt beschouwd als een zachte ondergrens waarbij de kans op overschrijding minimaal is maar wel groter dan 0. Gedurende de korte termijn herstelperiode tot 2013 is de kans op overschrijding van het minimaal haalbare pad leidend, omdat deze het meest bepalend is of er additionele maatregelen genomen moeten worden.

Beleidsruimte van het bestuur bij risicobudgetteringsbeleid

Uitgangspunt bij de vaststelling van de targetrisicopositie van het fonds is de strategisch asset allocatie inclusief de allocaties uit oogpunt van risicobeheer op het moment dat het fonds in herstel ging. Het solvabiliteitsbeslag bedroeg toen 20,2%. Het kan gebeuren dat het niveau van het solvabiliteitsbeslag van 20,2 % wordt overschreden door exogene factoren en niet door doelbewust handelen van PNO Media. Onder dergelijke exogene factoren worden bijvoorbeeld systeemwijzingen, zoals de aanpassing van de sterftegrondslagen, of een aanpassing van het DNB standaardmodel verstaan. Externe omstandigheden als koersstijgingen en koersdalingen op aandelen- en rentemarkten vallen hier uitdrukkelijk niet onder. De stijging van de VEV ten gevolge van de exogene factoren kan voor het bestuur aanleiding zijn om de targetrisicopositie met dezelfde mate te verhogen of te besluiten dat onder meer onder invloed van gewijzigde financiële omstandigheden in een later stadium te benutten. In januari 2010 heeft het langlevensrisico volgens de inzichten van het CBS bijvoorbeeld geleid tot een hogere VEV (i.e. solvabiliteitsbeslag). Dit is voor het bestuur evenwel geen aanleiding geweest om ook het risicobudget in termen van VEV te verhogen, maar deze onverminderd op 20,2% te houden.

1.2 Vaststellen beleggingsbeleid

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het strategische beleggingsbeleid. Onder strategisch beleggingsbeleid wordt verstaan:

- het vaststellen van het doel van het beleggingsbeleid;
- het vaststellen van de strategische beleggingsportefeuille en de bandbreedtes;
- het vaststellen van het derivatenbeleid en het valutabeleid.

De beleggingsadviescommissie die bestaat uit externe deskundigen en de auditcommissie van het bestuur adviseren het fondsbestuur inzake het beleggingsbeleid en de wijze waarop daaraan uitvoering wordt gegeven.

Binnen het door het bestuur vastgestelde beleidsmatige kader wordt door MPD uitvoering gegeven aan het beleggingsbeleid. De hiermee verband houdende werkzaamheden hebben onder meer betrekking op:

- de voorbereiding en advisering met betrekking tot het te voeren beleggingsbeleid ten behoeve van het bestuur;
- de tactische assetallocatie, waaronder wordt verstaan het vaststellen van de gewenste positie op de door het bestuur aangegeven bandbreedten voor aandelen, vastrentende waarden en alternatieve beleggingen binnen de kaders van de visie zoals die door de beleggingsadviescommissie aan het bestuur is gepresenteerd;
- de aanstelling van vermogensbeheerders, waarbij het bestuur uiteindelijk toestemming geeft;
- het houden van toezicht op de uitvoering van het vermogensbeheer door eventuele vermogensbeheerders.

In de organisatie van het vermogensbeheer is een strikte scheiding aangebracht tussen de beheersfunctie, de bewaarfunctie en de registratieve functie.

1.3 Risicobeleid

Risicomangementvisie

Pensioenfonds PNO Media wil op basis van een bedrijfsbrede, uniforme en integrale risicomangementmethodiek zijn doelstellingen realiseren. Deze methodiek stelt het fonds in staat om weloverwogen keuzes te maken ten aanzien van het gewenste geheel van beheersmaatregelen. Deze maatregelen dienen een bijdrage te leveren aan het 'in control' zijn van de organisatie om Pensioenfonds PNO Media op een effectieve wijze in staat te stellen verantwoording af te leggen aan zijn belanghebbenden.

Door het op structurele wijze en uniform in kaart brengen van de risico's en van de effectiviteit van de met het oog daarop getroffen beheersmaatregelen heeft het fonds inzicht in de mate waarin het zijn organisatie beheerst.

Risicobeheermaatregelen

Hierna volgt een beschrijving van de belangrijkste risico's en van de wijze waarop deze risico's worden beheerst.

Matching-/renterisico

Onder het matching-/renterisico wordt verstaan het risico van het niet volledig gematcht zijn van activa en passiva (inclusief off-balanceposten) dan wel van inkomsten en uitgaven. Het fonds beheerst het op langere termijn aanwezige matching-/renterisico door:

- het onderzoeken van de consequenties van het gevoerde beleggingsbeleid, premiebeleid en toeslagverleningsbeleid (alsmede van alternatieve beleidsvarianten) voor de verwachte ontwikkeling van de pensioenpremie, van de mogelijkheid om toeslag te verlenen en van de hoogte van de kapitaaldeckingsgraad van het fonds met behulp van risicobudgetteringsstudies en continuïteitsanalyses;
- het vaststellen van beleggingsbeleid en afdekbeleid op basis van deze risicobudgetteringsstudies en het advies van de beleggingsadviescommissie;

- het inbedden van het beleggingsbeleid en het afdekbeleid in de organisatie door middel van procedures, functiescheidingen, bevoegdheden en limieten;
- het monitoren van de uitvoering van het beleggingsbeleid en het afdekbeleid aan de hand van periodieke rapportages en van adviezen daaromtrent van de beleggingsadviescommissie en de auditcommissie.

Ook op kortere termijn kan er sprake zijn van een matching-/renterisico; dit wordt aangeduid met de term liquiditeitsrisico. Het liquiditeitsrisico wordt als gering ingeschat omdat de beleggingsportefeuille voor een aanzienlijk deel bestaat uit beursgenoteerde beleggingen en vanwege de verwachting dat de pensioenpremies en de directe beleggingsopbrengsten de pensioenuitkeringen de komende jaren zullen overtreffen.

Marktrisico

Onder marktrisico wordt hier verstaan het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in de marktprijzen van beleggingen in zakelijke waarden. Het marktrisico ten aanzien van beleggingen in vastrentende waarden betreft met name het renterisico en het kredietrisico, welke elders zijn beoordeeld als onderdeel van de risicocategorie matching-/renterisico. Pensioenfonds PNO Media verwacht voor het hier bedoelde marktrisico te worden beloond in de vorm van een risicopremie. De risicopremie vormt daarmee voor het fonds een belangrijke bron om zijn toeslagambities te kunnen realiseren. Pensioenfonds PNO Media beheerst de mate waarin het marktrisico loopt door middel van de maatregelen die zijn beschreven bij het matching-/renterisico. In aanvulling daarop bewaakt het fonds de optimale samenstelling van de beleggingsportefeuille naar deelportefeuilles door middel van risicobudgetteringsonderzoeken.

Kredietrisico

Onder kredietrisico wordt verstaan het risico dat een tegenpartij verplichtingen niet nakomt. Voor Pensioenfonds PNO Media zijn de belangrijkste kredietrisico's het risico verbonden aan beleggingen in vastrentende waarden en derivaten, aan het afwickelen van effectentransacties, aan het uitlenen van effecten en aan het innen van de pensioenpremies bij de aangesloten werkgevers.

Het kredietrisico bij beleggingen in vastrentende waarden wordt beheerst door controle op de naleving van de vastgestelde normen ten aanzien van de spreiding van de portefeuille naar geografische gebieden, soorten debiteuren en individuele debiteuren. Bij het aangaan van derivatentransacties beperkt het fonds het kredietrisico door te werken met standaardovereenkomsten, door het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, door spreiding van het transactievolume over verschillende tegenpartijen en door het verlangen van onderpand. Het kredietrisico dat samenhangt met het afwickelen van effectentransacties wordt beheerst door uitsluitend te beleggen in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Bij het uitlenen van effecten beheerst het fonds het kredietrisico met name door het verlangen van onderpand. Het kredietrisico verbonden aan het innen van pensioenpremies bij aangesloten werkgevers

wordt beheerst door het vastleggen en bewaken van procedures voor het bewaken en incasseren van openstaande vorderingen en door afspraken omtrent het voldoen van de pensioenpremies vast te leggen in de uitvoeringsovereenkomsten c.q. het uitvoeringsreglement. In het algemeen worden voorschotten op de verschuldigde pensioenpremie in één keer aan het begin van het jaar voldaan.

Verzekeringstechnisch risico

Onder verzekeringstechnisch risico wordt verstaan het risico dat uitkeringen niet gefinancierd kunnen worden vanuit de premie-inkomsten en de beleggingsresultaten als gevolg van onjuiste of onvolledige aannames bij de premiestelling.

Het fonds beheerst dit risico door:

- het hanteren van actuele sterftetabellen met adequate leeftijdsterugstellingen;
- het hanteren van prudente aannames ten aanzien van beleggingsrendementen en inflatie;
- het betrekken van het advies van de adviserend actuaris en de beleggingsadviescommissie ten aanzien van de aannames bij het vaststellen daarvan;
- het beoordelen van verschillen tussen de werkelijke uitkomsten en de vooraf gemaakte aannames, mede aan de hand van een analyse van de adviserend actuaris.

Omgevingsrisico

Onder omgevingsrisico wordt verstaan het risico van buiten het fonds komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie alsmede het algemene klimaat waarin (bedrijfstaking-)pensioenfondsen opereren. Dit risico is voor Pensioenfonds PNO Media slechts in beperkte mate beheersbaar. De belangrijkste beheersmaatregelen op dit vlak zijn de vertegenwoordiging van belanghebbenden in het bestuur en de deelnemersraad van het fonds, het lidmaatschap van brancheverenigingen, alsmede het door het fonds vastgestelde communicatiebeleid en het deskundigheidsplan.

Operationeel risico

Onder operationeel risico wordt verstaan het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering. Dit risico valt vanaf 1 maart 2010 onder het uitbestedingsrisico.

Uitbestedingsrisico

Onder uitbestedingsrisico wordt verstaan het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden wordt geschaad. Per 1 maart 2010 heeft het fonds de uitvoering van pensioen- en vermogensbeheer uitbesteed aan MPD. Dit betekent dat met name het operationele deel van de in dit hoofdstuk genoemde risico's in feite als uitbestedingsrisico kunnen worden gezien.

Het fonds beheerst het operationele risico door erop toe te zien dat MPD de volgende relevante maatregelen heeft getroffen:

- het documenteren van de processen, het identificeren van de bij de uitvoering van die processen optredende risico's alsmede van de met het oog daarop getroffen beheersmaatregelen in een handboek Administratieve organisatie en interne controle;
- het vastleggen van functiescheidingen, bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden;
- het uitvoeren van zogeheten control self assessments;
- het meten en beoordelen van operationele indicatoren;
- het beoordelen van de werking van de beheersmaatregelen, mede aan de hand van de bevindingen van de externe accountant.

Over bovenstaand genoemde aspecten verantwoordt MPD zich periodiek aan het bestuur van Pensioenfonds PNO Media, met name door assurance- en accountantsrapporten en service level rapportages.

Ter beheersing van het IT-risico ziet het fonds toe op maatregelen binnen MPD zoals een meerjaren-ICT-beleid, een informatiebeveiligingsbeleid en een calamiteitenplan.

Voor het fonds houdt het uitbestedingsrisico verder in dat externe vermogensbeheerders niet handelen in overeenstemming met het aan hen verstrekte mandaat. Om dit uitbestedingsrisico te beheersen hanteert MPD de door het bestuur vastgestelde procedure voor het selecteren, monitoren en ontslaan van externe vermogensbeheerders.

In het algemeen geldt dat de risico's die zijn gerelateerd aan het uitbesteden van vermogensbeheer, worden gemonitord door het bestuur. Dit gebeurt op basis van periodieke rapportages die de essentiële ontwikkelingen weergeven (zoals dekkinggraad en risicopositie gemeten in VEV). Deze rapportages bevatten ook risicogerelateerde informatie zoals rente- en valuta-afdekking, schokscenario's, e.d.

De periodieke rapportages sluiten aan op de afspraken/limieten die in het mandaat van MPD zijn opgenomen. Primair vindt monitoring van dit mandaat plaats door de auditcommissie die uit haar midden het bestuur heeft ingesteld.

Alle relevante beheersmaatregelen worden gemonitord en waar relevant getoetst door een externe deskundige. Binnen MPD is een rapportageproces ingericht dat de uitkomsten van deze monitoring driemaandelijks aan het fonds terugkoppelt. Er vindt externe toetsing plaats op relevante aspecten van de bedrijfsvoering door MPD, met betrekking tot welke een assurance rapportage aan het fonds wordt verstrekt.

IT-risico

Onder IT-risico wordt verstaan het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT. Dit risico valt vanaf 1 maart 2010 onder het uitbestedingsrisico.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico betreft het risico dat de integriteit van het fonds wordt beïnvloed als gevolg van niet integere of onethische gedragingen van de organisatie, de medewerkers of de leiding van het fonds. Met het oog op dit risico worden nieuwe medewerkers van het fonds en MPD voorafgaand aan aanstelling gescreend en dienen zij een verklaring van goed gedrag te overleggen. Tevens heeft het fonds adequate functiescheidingen aangebracht en wordt het vier-ogenprincipe toegepast. Voorts kent het fonds een gedragscode die van toepassing is op alle leden van het bestuur, de leden van de BAC en de medewerkers van het bestuursbureau enerzijds en de leden van de directie en de medewerkers van MPD anderzijds. Het bestuur heeft MPD gevraagd om ten behoeve van het fonds het toezicht op de naleving van de gedragscode zowel binnen het fonds als binnen MPD te toetsen. MPD heeft daartoe een compliance-officer benoemd. De compliance-officer brengt over de naleving van de gedragscode jaarlijks verslag aan het bestuur uit. Tot slot kennen het fonds en MPD een klokkenluidersregeling ten behoeve van interne en externe meldingen van eventuele misstanden binnen het fonds.

Juridisch risico

Onder juridisch risico wordt verstaan het risico samenhangend met veranderingen in, en naleving van wet- en regelgeving en het mogelijk bedreigd worden van de rechtspositie van het fonds, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. Ter beheersing van het juridische risico heeft Pensioenfonds PNO Media alle relevante juridische risico's en ontwikkelingen geïdentificeerd die samenhangen met zijn activiteiten, producten en contracten. Het fonds beschikt over juridische expertise en betreft deze standaard bij het opstellen van contracten, reglementen en bij omvangrijke transacties. Voor complexe zaken wordt tevens advies ingewonnen bij gespecialiseerde externe juristen. Bij MPD is een medewerker aangewezen die toezicht houdt op de naleving van de voor het fonds relevante wet- en regelgeving.

Algemeen

Enkeel per jaar inventariseert het bestuur van het fonds de meest relevante risico's voor het fonds. De monitoring en rapportage door MPD sluit aan op deze inventarisatie.

De directie van MPD rapporteert op kwartaalbasis aan het bestuur over de werking van de beheersmaatregelen, over de voortgang van de implementatie van aanvullende beheersmaatregelen en het resterende risico voor het fonds.

Gedurende 2010 is aandacht besteed aan het verbeteren van de beheersmaatregelen rondom vermogensbeheer op basis van het rapport 'Aanbevelingen beleggingsbeleid' dat in juni 2010 werd uitgebracht door de gezamenlijke pensioenkoepels. Binnen de uitvoeringsorganisatie zijn projectmatig alle in het rapport behandelde aandachtsgebieden beoordeeld. Waar nodig zijn verbeteringen aangebracht.

1.4 Beleggingsrichtlijnen

De beleggingsportefeuille is gealloceerd naar de kernmarkten aandelen, vastrentende waarden en alternatives. Daarbinnen wordt een verdere verdeling gemaakt naar deelmarkten.

Verdeling per 31/12/2010

	onderkant	strategisch weging	bovenkant
Vastrentende waarden	37%	40%	43%
- Europa Overheid	6%	9%	12%
- Europa Overheid Inflation Linked	7%	10%	13%
- Euro Bedrijfsobligaties	5%	8%	11%
- Emerging markets debt	3%	5%	7%
- Euro short duration	3%	5%	7%
- Liquide middelen / Deposito's	0%	2%	12%
- Microfinanciering	0%	1%	2%
Aandelen	33%	36%	39%
Ontwikkelde Markten	25%	28%	31%
- Large caps Europa/Verenigde Staten	13%	16%	19%
- Small caps Europa	1%	2%	3%
- Small caps Verenigde Staten	1%	2%	3%
- Aandelen Equal Weighted	4%	6%	8%
- Verre Oosten	1%	2%	3%
Opkomende Markten	5%	8%	11%
Alternatieve beleggingen	22%	24%	26%
- Deelnemingen vastgoed	9%	12%	15%
- Infrastructuur	1%	2%	3%
- Private Equity	4%	6%	8%
- Commodities	2%	4%	6%

Op maandbasis sturen wij op hoofdatasetclasses. Minimaal eens in de drie jaar houden wij de totale beleggingsportefeuille tegen het licht. Dit is in 2010 gebeurd.

Voor de kernmarkten wordt steeds een bandbreedte gehanteerd van 14% van de allocatie. Pensioenfonds PNO Media voert een risicobeleid waarbij gebruik wordt gemaakt van rentederivaten, aandelenderivaten en valutaderivaten. Het risicobeleid heeft als doelstelling om pensioen- en beleggingsrisico's op prudente wijze te beperken en te beheersen. Het is geen beleid om met behulp van derivaten actief beleggingsbeleid te voeren. Externe vermogensbeheerders hebben wel de mogelijkheid om, binnen de richtlijnen van het mandaat, gebruik te maken van derivaten om een actief beleggingsbeleid te voeren.

2 Uitvoering

2.1 Uitbesteding beleggingsbeleid

In 2005 is besloten om de structuur van het beleggingsproces te wijzigen. De structuur is gewijzigd van een intern beheerde beleggingsportefeuille naar een externe managersstructuur. Pensioenfonds PNO Media maakt door deze beslissing voor haar beleggingen zoveel mogelijk gebruik van externe managers. Hiermee wordt de individuele beleggingsbeslissing aan de manager overgedragen. Voor het beheer van de portefeuilles worden externe managers geselecteerd die gespecialiseerd zijn in een bepaalde beleggingscategorie of een bepaalde regio. De beleggingsmanagers van MPD, in samenwerking met de directie van MPD, bereiden de selectie van de managers door het fondsbestuur voor. De geselecteerde externe managers beheren een zogenaamd mandaat. Het risicokader van elk afzonderlijk mandaat is reeds vastgesteld in de tactische beleggingsmix.

2.2 Rapportage en verantwoording

Maandelijks wordt aan de beleggingsadviescommissie en het bestuur van het fonds inzicht gegeven in de samenstelling van de portefeuille ten opzichte van de door het bestuur vastgestelde bandbreedten alsmede in het behaalde resultaat. Eenmaal per kwartaal brengt de directie van MPD verslag uit aan het bestuur over de belangrijkste wijzigingen in de beleggingsportefeuille en over het behaalde rendement. In het jaarverslag legt het bestuur eenmaal per jaar verantwoording af over het gevoerde beleggingsbeleid.

Controle

Accountant

Het fondsbestuur heeft een externe accountant belast met de controle van de jaarrekening van het fonds. De accountant beoordeelt de opzet en de werking van de door het fonds getroffen beheermaatregelen voor zover deze relevant zijn voor de controle van de jaarrekening. De accountant legt verantwoording af aan het fondsbestuur door middel van een managementletter en een verklaring bij de jaarrekening.

Certificerend actuaris

Het fondsbestuur heeft een externe certificerend actuaris benoemd die verantwoordelijk is voor de jaarlijkse beoordeling van de pensioenvoorzieningen van het fonds, de gehanteerde actuariële grondslagen en de kostendekkende premie. Op basis van deze beoordeling geeft de certificerend actuaris jaarlijks een actuariële verklaring af, inclusief een toelichtend en verklarend rapport. Als waarborg voor de onafhankelijkheid verricht de certificerend actuaris geen advieswerkzaamheden ten behoeve van het fonds.

Adviserend actuaris

Het bestuur maakt voor advieswerkzaamheden gebruik van een externe adviserend actuaris.

Kosten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt Pensioenfonds PNO Media geen andere kosten dan die redelijk en proportioneel zijn in relatie tot de omvang en samenstelling van het vermogen en de doelstelling van het pensioenfonds.

Waardering

Alle beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Bedragen die luiden in buitenlandse valuta worden omgerekend naar euro's tegen de valutakoersen aan het einde van het jaar. Mutaties met betrekking tot transacties in vreemde valuta gedurende het jaar worden geboekt tegen de op dat moment geldende valutakoersen.

2.3 Maatschappelijk verantwoordelijkheid

Het beheren van het pensioenvermogen op een maatschappelijk verantwoorde manier is één van de pijlers van het beleggingsbeleid van Pensioenfonds PNO Media. Wij hebben begin 2008 een nieuw en allesomvattend maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid geïmplementeerd dat volgens ons een goede afspiegeling vormt van de maatschappelijke betrokkenheid van onze deelnemers. Wij maken hierbij gebruik van de kennis en ervaring van Hermes Equity Ownership Services. Zij screent beleggingen volgens de code maatschappelijk verantwoord beleggen en oefent het stemrecht op aandelen uit. Bovendien treedt zij in overleg met bedrijven die volgens onze code niet aan hun maatschappelijke verplichtingen voldoen. In dat geval is het doel om een structurele gedragsverandering te bewerkstelligen.

De website www.pnomediaverantwoordbeleggen.nl informeert onze deelnemers over het gevoerde beleid omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen. De site geeft veel achtergrondinformatie over duurzaamheid, de wijze waarop Pensioenfonds PNO Media hiermee omgaat en een periodieke verslaglegging. Bovendien maken we alle beleggingen openbaar en er is een volledige stemrapportage te zien met stemuitslagen per bedrijf.